

AHVENANMAAN MAAKUNTAPÄIVIEN SUOSTUMUKSEN HANKKIMINEN KANSAINVÄLISEN SOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMISEKSI

1 Yleistä

Jos valtiosopimus tai muu kansainvälinen velvoite, johon Suomi sitoutuu, sisältää määräyksen Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991, *itsehallintolaki*) mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvassa asiassa, on Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyttävä määräyksen voimaansaattamista koskeva säädös, jotta määräys tulisi voimaan maakunnassa (itsehallintolain 59 §:n 1 mom.).

2 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta sekä Hongkongin yleissopimuksen, MARPOL-yleissopimuksen liitteiden muutosten ja Lontoon pöytäkirjan liitteiden muutosten hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 178/2024 vp) / Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av miljöskyddslagen för sjöfarten och av vissa andra lagar samt om godkännande och sättande i kraft av Hongkongkonventionen och av ändringar i bilagor till MARPOL-konventionen och ändringar i bilagor till Londonprotokollet (RP 178/2024 rd)

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi turvallisesta ja ympäristön kannalta asianmukaisesta aluskierrätyksestä tehdyn Hongkongin kansainvälisen yleissopimuksen sekä alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen ja siihen liittyvän vuoden 1978 pöytäkirjan eli niin sanotun MARPOL-yleissopimuksen ja jätteen ja muun aineen mereen laskemisen aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä tehdyn vuoden 1972 yleissopimuksen vuoden 1996 pöytäkirjan eli niin sanotun Lontoon pöytäkirjan liitteisiin viime vuosina tehdyt lainsäädännön alaan kuuluvat muutokset.

Hongkongin yleissopimus on sekasopimus, joka sisältää sekä Euroopan unionin että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Esityksessä ehdotetaan lisäksi yleissopimuksen edellyttämien muutosten tekemistä merenkulun ympäristönsuojelulakiin, aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettuun lakiin, alusturvallisuuden valvonnasta annettuun lakiin, jätelakiin ja ympäristönsuojelulakiin. Samalla ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi myös MARPOL-yleissopimuksen liitteiden muutoksia. MARPOL-yleissopimuksen muutokset sisältävät sekä Euroopan unionin että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Lisäksi ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Lontoon pöytäkirjan liitteiden 1 ja 2 muutokset, joilla kielletään viemäri- ja jäteveden laskeminen mereen, sekä lain pöytäkirjan muutosten voimaansaattamisesta.

Hongkongin yleissopimukseen liittyvät lait ja merenkulun ympäristönsuojelulain säännökset on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee kansainvälisesti voimaan. MARPOL-yleissopimuksen ja Lontoon pöytäkirjan muutosten sekä MAPROL-yleissopimukseen

liittyvät merenkulun ympäristönsuojelulain muutosten on tarkoitus tulla voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Hongkongin yleissopimus sisältää sekä määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan, että määräyksiä, jotka kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n 13 kohdan mukaan kauppamerenkulku ja kauppamerenkulun väylät ovat valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia asioita. Yleissopimuksen määräykset, jotka koskevat kauppamerenkulun aluksia, kuuluvat siten valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Valtakunnalla on lainsäädäntövalta myös asioissa, jotka koskevat työoikeutta ja työsuojelu-oikeuden on yleensä katsottu kuuluvan sen alle. Itsehallintolain 18 §:n 10 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat luonnon- ja ympäristönsuojelua, luonnon virkistyskäyttöä ja vesioikeutta. Sopimuksen määräyksiä, jotka koskevat aluspurkamoiden toimintaa, voidaan pitää Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 10 kohdassa tarkoitettuna ympäristönsuojelua koskevinä määräyksinä.

Valtaosa päätöslauselmalla MEPC.328(76) uudistetun MARPOL-yleissopimuksen VI liitteen määräyksistä koskee kauppamerenkulkua ja kuuluu siten valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Liitteen 17 sääntö sisältää määräyksiä satamien vastaanottolaitteista, jotka puolestaan koskevat ympäristönsuojeluun kuuluvia asioita, minkä vuoksi ne kuuluvat maakunnan lainsäädäntövaltaan. Ympäristönsuojelun alaan kuuluvat myös säännökset, jotka koskevat meriliikenteen energiatehokkuuden parantamista ja ilmastopäästöjen vähentämistä.

Päätöslauselmilla MEPC.330(76) ja MEPC.360(79) tehdyt MARPOL-yleissopimuksen liitteiden muutokset, jotka ovat Suomen toimivallassa, koskevat kauppamerenkulkua ja kuuluvat siten valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Lontoon pöytäkirjan muutokset koskevat ympäristön- ja luonnonsuojelua, joten esitetyt muutokset kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 10 kohdan nojalla maakunnan lainsäädäntötoimivaltaan.

Koska sopimusten määräykset kuuluvat osittain Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan, on niiden voimaansaattamista tarkoittavien lakien ja asetusten voimaantulemiselle maakunnassa itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti saatava Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus.

3 Hallituksen esitys eduskunnalle kokonaisvaltaista kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Thaimaan kuningaskunnan välisen puitesopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 183/2024 vp) / Regeringens proposition till riksdagen om godkännande och sättande i kraft av ramavtalet om fördjupat partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Konungariket Thailand, å andra sidan (RP 183/2024 rd)

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Thaimaan kuningaskunnan välisen kokonaisvaltaista kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan sopimuksen sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Sopimus on allekirjoitettu Brysselissä joulukuussa 2022.

Thaimaan kanssa tehty sopimus on sekasopimus, joka sisältää sekä jäsenvaltioiden että Euroopan unionin toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Sopimuksen tavoitteena on syventää EU:n ja Thaimaan yhteistyötä laaja-alaisesti, ja se muodostaa kehyksen alakohtaisille sopimuksille ja yhteistyölle. Sopimus kattaa kaikki olemassa olevat yhteistyön alat ja avaa mahdollisuuksia yhteistyöhön uusilla aloilla. Keskeisiä poliittisia kysymyksiä ja useita sektorikohtaisia yhteistyöaloja käsitellään sopimuksessa varsin yleisellä tasolla. Poliittisen, taloudellisen ja sektorikohtaisen yhteistyön lisäksi sopimus pitää sisällään yhteistyön alueellisten ja globaalien haasteiden ratkaisemiseksi. Sopimuksessa korostuvat kantojen koordinointi ja tiedonvaihto kansainvälisillä foorumeilla. Demokratiaan, oikeusvaltioon, ihmisoikeuksiin ja muuhun yhteiseen arvopohjaan nojaavien toimintatapojen kehittäminen sekä näiden arvojen edistäminen ovat sopimuksen läpileikkaavia teemoja.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.

Sopimukseen sisältyy määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n mukaan Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan. Tällaisia Ahvenanmaan lainsäädäntövaltaan kuuluvia aloja koskevia määräyksiä sisältyy ainakin 34 artiklaan (Teollisuuspolitiikkaa ja mikro- ja pk-yrityksiä koskeva yhteistyö), 40 artiklaan (liikenne), 42 artiklaan (koulutus ja kulttuuri), 43 artiklaan (ympäristö ja luonnonvarat), 45 artiklaan (maatalous, kotieläintalous, kalatalous ja maaseudun kehittäminen), 46 artiklaan (terveys), 47 artiklaan (työllisyys- ja sosiaaliasiat) ja 48 artiklaan (tilastot).

Koska sopimuksen määräykset kuuluvat osittain Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan, on niiden voimaansaattamista tarkoittavan lain voimaantulemiselle maakunnassa itsehallintolain 59 §:n 1 momentin mukaisesti saatava Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumus.

4 Esitys

Esitetään, että tasavallan presidentti päättää lähettää suostumuksen hankkimista koskevat esitykset Ahvenanmaan maakuntapäivien käsiteltäviksi.